

احکام تجارت و کسب و کار

قانون و مقررات بهداشت

(ویژه متقاضیان صدور و تمدید پروانه کسب)

موضوع ماده ۱۴ آیین نامه اجرایی ماده ۱۲ قانون نظام صنفی

بهداشت محیط کار

براساس آماره های منتشره توسط سازمان جهانی کار حداقل تعداد حوادث و بیماریهای ناشی از کار که در سطح جهان به آن سازمان گزارش می کردند بشرح زیر می باشد:

- ۲۰۰ هزار مورد مرگ در سال ناشی از ضایعات و حوادث شغلی
- ۱۲۰ میلیون ضایعه و حوادث شغلی در سال
- حداقل ۶۸ میلیون بیماری شغلی در سال که باعث ۳۰٪ بیماری مزمن و ۱۰٪ از کارافتادگی دائم می شود.

این بیماریها و حوادث هزینه های بسیاری را به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر زندگی انسان وارد می سازند که هزینه های مستقیم شامل هزینه های معمول دارو و مراجعه به پزشک و هزینه غیر مستقیم بصورت اثر بر بهره وری، خانواده و غیره می باشد.

عواملی مانند نداشتن آگاهی کافی در زمینه کار و بیماریهای ناشی از آن، کم تجربگی، وضعیت سلامتی فرد، خستگی، ویژگیهای فردی، فشارروانی و استرس می توانند زمینه ساز بروز بیماری های شغلی گردیده و نقش بسزایی در آن ایفا نمایند.

سلامتی:

حالتی از رفاه و آسایش کامل جسم، روان و اجتماع فرد است و نه فقط فقدان بیماری.

هدف از سلامت:

حفظ و بالا بردن سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی افراد یک جامعه است. و از دوراه قابل دستیابی می باشد:

الف: بهداشت

ب: درمان

پیشگیری در همه حال مقدم بر درمان است و نقش پی و شالوده ساختمان سلامت را بازی می نماید.

بیماریهای ناشی از کار:

بیماریهایی هستند که در دراز مدت و به دلیل کار کردن در شرائط نامناسب و در اثر وجود عوامل زیان آور در محیط کار رخ می دهند و معمولا درمان ناپذیرند و یا به سختی درمان می گردند.

پس برای کنترل و پرهیز از ابتلا به بیماریهای ناشی از کار بهترین راه پیشگیری می باشد.

از آنجا که بسیاری از شاغلان ممکن است با حوادث و بیماریهای ناشی از حرفه خود به خوبی آشنا نباشند، رشته ای تحت عنوان مهندسی بهداشت حرفه ای در دانشگاه ها بوجود آمده و متخصصین این رشته ضمن آشنایی با کار شاغلان و عوامل زیان آور موجود در هر یک از مشاغل با بیماریهای ناشی از کار نیز آشنا گردیده و سعی در پیشگیری و کنترل این بیماریها دارند. باید توجه نمود که ممکن است بیماریهای ناشی از کار با مراجعات معمول به پزشکان تشخیص داده نشده و یا بصورت ریشه ای پیشگیری و درمان نگردد بهمین منظور مهندسان بهداشت حرفه ای از طریق تعیین میزان عوامل زیان آور موجود در محیط کار و تشخیص احتمال بروز بیماری های ناشی از کار، با انجام معاینات دوره ای شاغلان با همکاری متخصصان طب کار مسیر سلامت شاغلان را مانند جاده ای هموار ترسیم نموده و هرگونه انحرافی را که در آینده به بروز بیماری منجر خواهد شد هشدار داده و پیشگیری می نمایند.

در این راستا تیم سلامت شغلی با حضور مهندس بهداشت حرفه ای و متخصص طب کار و سایر افراد مرتبط تشکیل گردیده و وضعیت سلامت افراد را پایش نموده و تحت نظر قرار میدهند.

همچنین در مورد حوادث شغلی نیز با تشخیص و تعیین مخاطرات محیط کار به شاغلان هشدار داده و پیشگیری لازم را بعمل می آورند.

بهداشت حرفه ای عبارتست از علم و فن پیشگیری از بیماری های ناشی از کار و ارتقای سطح سلامتی افراد شاغل از طریق کنترل عوامل زیان آور محیط کار.

این رشته در طول دو دهه گذشته اسامی متعددی را از قبیل حفاظت و بهداشت کار، حفاظت فنی و بهداشت صنعتی دارا بوده ، لیکن در سال های اخیر به جهت گستردگی حوزه فعالیت های آن ، همه مشاغل را اعم از تولیدی یا غیرتولیدی ، صنعتی یا غیر صنعتی ، تحت پوشش قرارداده و با نام بهداشت حرفه ای در چهار بخش کشاورزی ، معدن ، خدمات و صنعت فعالیت می نماید.

اهداف کلی مهندسی بهداشت بهداشت حرفه ای

تامین ، حفظ و ارتقای وضعیت جسمی ، روحی و روانی فردی و اجتماعی کارکنان همه مشاغل ، پیشگیری از بروز بیماری ها و حوادث ناشی از کار و انتخاب کارگر متناسب با شغلی که قابلیت انجام آن را دارد ، از جمله اهداف مهندسی بهداشت حرفه ای به شمار می روند .

اشاره می گردد که منظور از بیماری ها و حوادث شغلی آنهایی هستند که در حین انجام کار و بواسطه آن رخ می دهند، از جمله آنها می توان به کری های حرفه ای ناشی از صدای غیر مجاز ، بیماریهای پوستی و ریوی ، سرطان های شغلی و سایر بیماری های ناشی از عوامل زیان آوری فیزیکی ، شیمیایی و غیره اشاره کرد.

تخصصی های فنی و مهندسی بهداشت حرفه ای

در بیشتر صنایع کشور به ویژه بخش های خصوصی و کوچک به دلیل محدودیت جذب نیروی انسانی از رشته های مختلف بهداشت، قسمتی از فعالیت های اصلی این رشته از طریق بهداشت حرفه ای یا واحد ایمنی و بهداشت صنعتی صورت می گیرد که از جمله این امور می توان به اجرای برنامه های واکسیناسیون، آموزش بهداشت فردی و عمومی، بهسازی محیط کار از نظر چگونگی تأمین آب آشامیدنی سالم، مدیریت جمع آوری و دفع بهداشتی زباله های صنعتی، طرح جمع آوری و تصفیه بهداشتی فاضلاب های صنعتی، نحوه کنترل حشرات و جوندگان موزی و ناقل بیماری، ایجاد تسهیلات رفاهی و بهداشتی و کنترل تغذیه کارگران اشاره نمود. لیکن به دلیل کم توجهی و عدم شناخت حوزه فعالیت های بهداشت حرفه ای از سوی مدیران و صاحبان صنایع، رسیدگی به امور فوق به اشتباه محور اصلی فعالیت های ایمنی و بهداشت صنعتی قرار گرفته و با تحت الشعاع قرار گرفتن فعالیت های تخصصی آن، این واحد بطور شایسته نمی تواند به اهداف اصلی خود دست پیدا کند. همچنین افکار عمومی کارکنان نیز به اینگونه امور معطوف گشته و همه خواسته های خود را در قالب بهداشت عمومی از این واحد پیگیری می نمایند.

فعالیت های بهداشت حرفه ای در همه سازمان ها شامل دو بخش ایمنی و بهداشت محیط کار است که در بخش بهداشت محیط کار با هدف پیشگیری از بیماری های ناشی از کار، عوامل زیان آوری چون عوامل فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی، ارگونومیک، مکانیکی و عوامل روانی محیط کار مورد شناسایی، اندازه گیری، ارزشیابی و در نهایت کنترل قرار می گیرد و در دو بخش ایمنی، شناسایی خطرات محیط کار و چگونگی کنترل آنها مورد بحث واقع میشود. این مبحث شامل موضوعات متعددی از قبیل ایمنی کار در مشاغل جوشکاری، تراشکاری، نجاری، غواصی، کار در ارتفاعات، حفره چاه و تونل، ایمنی ساختمان و ساختمان سازی، ایمنی ماشین آلات و ابزار، ایمنی برق، ایمنی حریق، ایمنی معدن و غیره می باشد.

- در بحث عوامل زیان آور فیزیکی مواردی چون صدا، ارتعاش، روشنایی نامناسب، تغییرات فشار، پرتوها و شرایط جوی محیط کار (گرمای، سرما و رطوبت) مورد تحقیق و بررسی قرار می گیرد که هر کدام به وسیله دستگاه های خاص اندازه گیری شده و بعد از ارزیابی شاخص های مربوطه در صورت نیاز به روش های مختلف مهندسی کنترل می گردد.

- در بحث عوامل زیان آور شیمیایی نیز کلیه آلاینده های شیمیایی نظیر گازها و بخارات، و گرد و غبارها بطور کلی سایر آئروسل ها (ذرات معلق جامد یا مایع در هوا) مد نظر بوده که آنها نیز با استفاده از دستگاه ها و وسایل خاص آزمایشگاهی نمونه برداری و آنالیز (تجزیه) گردیده و بعد از مقایسه با حدود مجاز پیشنهادی در صورت نیاز به روش های مختلفی مورد کنترل قرار می گیرند.

- در بحث عوامل زیان آور مکانیکی نیز روی ضربات و تروماهای مکانیکی (ضربه ها و فشارهای وارد به اندام های بدن) نظیر بیت، بوریست (التهاب مفاصل)، پینه بستن و سایر صدمات فیزیکی بحث و بررسی صورت می گیرد

- در بحث عوامل روانی، بطور کلی کلیه عواملی که موجب بروز استرس ها و اختلالات روحی و روانی در محیط کار می شوند مورد شناسایی و کنترل قرار می گیرند.

- در بحث عوامل زیان آور ارگونومیک نیز بطور خلاصه اشاره می شود هدف اصلی کاهش صدمات و ناراحتی های آناتومیک (اسکلتی عضلاتی) در مشاغل مختلف از قبیل رانندگی، خلبانی، اپراتوری، جابجایی حمل بار، پست های کارنشسته یا ایستاده مداوم و غیره می باشد. به لحاظ اهمیت مسایل ارگونومیک محیط کار اشاره می گردد که دانش ارگونومیک نیز مانند روانشناسی کار بصورت یک رشته مستقل در تیم بهداشت حرفه ای نقش بسیار مهمی را در افزایش راندمان و بهره وری افراد ایفا می نماید.

عوارض زیان آور فیزیکی

صدا:

اصوات نامنظم، ناخوشایند و ناخواسته که بین دامنه، فرکانس و طول موج آنها رابطه معینی وجود ندارد. در صنعت به فراوانی از این نوع تولید و منتشر میگردد.

اثرات ناشی از صدای بیش از حد مجاز در محیط های کار:

- کاهش شنوایی و وزوز گوش
- افزایش فشارخون
- اختلالات روانی و خواب
- سردرد، سرگیجه، تهوع و اختلالات گوارشی

صدا را می توان به روشهای زیر در محیط کار کنترل نمود:

- تعمیر و سرویس دهی مرتب به دستگاه ها و ابزار
- دور کردن افراد غیرمرتبط از منابع سرو صدا
- کم کردن زمان مواجهه با سرو صدا
- استفاده از گوشی حفاظتی

روشنایی

اهداف تامین روشنایی مناسب در محیط کار:

۱- تامین بیشترین حفاظت از بینایی کارکنان

۲- پیشگیری از حوادث ناشی از کار

۳- افزایش بازده کار و بهبود کیفیت فرآورده

حداقل ویژگیهای روشنایی مناسب در محیط کار:

۱. درخشندگی سطوح سبب چشم زدگی نگردد.

۲. سایه های مزاحم موجود نباشد.

۳. نور کافی و توزیع یکنواخت داشته باشد.

روشنایی رضایت بخش به راحتی و آسایش انسان کمک می کند و بازده کار را بالا می برد و با کاهش حوادث ناشی از نورگیرکافی به ایمنی کمک بسیاری می کند.

روشنائی در کارگاه به دو صورت تامین می گردد:

۱- روشنائی طبیعی (نورخورشید): می توان با تعبیه پنجره مناسب این روشنائی را ایجاد کرد که نسبت به روشنائی مصنوعی برتری دارد.

۲- روشنائی مصنوعی (الکتریکی): در روشنائی مصنوعی از لامپ های الکتریکی استفاده می گردد که باید در طراحی آن دقت شود تا باعث خیرگی نشود.

پرتو یا اشعه:

گونه ای از انرژی است که در خلاء یا ماده منتشر می شود.

۱- پرتو یون ساز:

پرتوهای یون ساز کاربرد های پزشکی - کشاورزی و صنعتی داشته در هنگام استفاده از این پرتوها باید به نکات حفاظتی تماس با آن توجه و رعایت شود از جمله حفاظ گذاری وزمان و فاصله مناسب زمان کار توجه نمود. اشعه ایکس جزء پرتوهای یون ساز است.

۲- پرتوهای غیر یون ساز:

اشعه ماوراء بنفس و اشعه مادون قرمز جزء اشعه های غیر یون ساز است. اثرات پرتو ماوراء بنفس شامل قرمزی پوست ، تیرگی پوست ، سرطان پوست و التهاب قرنیه می باشد. هنگام تماس برای حفاظت در برابر آن باید به نکات حفاظتی از جمله آموزش ، فاصله از منبع اشعه و وسایل حفاظت فردی و محصور کردن توجه کرد. خورشید یکی از تولیدکنندگان این اشعه است. اشعه مادون قرمز از اجسام ملتهب منتشر شده

(جوشکاری) می تواند باعث آب مروارید شود. کشاورزان، جوشکاران، رادیولوژیستها و آجرپزها، کارگران ریخته گری نانوایی و..... در معرض پرتو هستند.

اثرات نور خورشید:

- تی رگی ،چین و چروک شدن پوست
- سوختگی
- سرطان پوست
- کدورت عدسی (آب مروارید)

اثرات ناشی از سرما:

- سرمازدگی عمومی
- سرمازدگی موضعی
- تشدید بیماری آسم
- افزایش خطر حملات قلبی
- سرماخوردگی
- افزایش خطر حوادث

اثرات ناشی از گرما:

- گرفتگی عضلانی
- ضعف و غش
- گرمازدگی
- ضایعات پوستی